

Oslo, 06. november 2020

Til: Energi- og miljøkomiteen

Fra: Energi Norge, Norwea, Samfunnsbedriftene, KS, Naturressurskommunene (LVK, USS, Industrikommunene, Petroleumskommunene), Landssammenslutningen av vindkraftkommuner (LNVK) og Kraftfylka.

Organisasjonene som er avsendere av dette notatet viser til de høringsinnspillene som hver enkelt organisasjon har levert energi- og miljøkomiteen knyttet til behandlingen av Meld. St. 28 (2019–2020) Vindkraft på land — Endringer i konsesjonsbehandlingen. Disse innspillene synliggjør hver enkelt organisasjons primære anbefalinger til komiteen om hele stortingsmeldingen. Dette notatet er et felles innspill til komiteen om hva alle organisasjoner kan stille seg bak, og begrenset til temaet lokal kompensasjon for vindkraftutbygging.

Skatt på vindkraft og kompensasjon til kommunene nå!

Fordeler ved vindkraft er globale og nasjonale, mens ulempene i stor grad er lokale. Det haster med å få på plass ordninger som sikrer kommunesektoren kompensasjon for ulemper og større del av verdiskapingen som høstingen av lokale naturressurser gir. Ordningene må utformes slik at samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter kan bli gjennomført. Et skatte- og avgiftssystem med klar lokal forankring er et helt nødvendig bidrag for å gjenskape den nødvendige legitimitet rundt vindkraft på land.

Vindkraftutbygging på land gir økt verdiskaping og produksjon av fornybar energi, men innebærer også ulemper. Aktiviteten på området er stor, og den teknologiske utviklingen går raskt. Energisektoren/vindkraftnæringen og kommune-Norges organisasjoner er enige om at det haster med å få på plass ordninger som sikrer kommuner og fylkeskommuner kompensasjon for ulemper og en rimelig del av verdiskapingen høstingen av lokale naturressurser gir.

Skatte- og avgiftssystemet vårt kan sies å ha følgende som formål: Det skal skaffe finansiering av velferdssamfunnet og bidra til en best mulig bruk av samfunnets ressurser. Dette gjelder både rene økonomiske ressurser, men også naturressurser i vid forstand. Det er rimelig at samfunnet gjennom skattesystemet tar hensyn til de samfunnsøkonomiske kostnadene, inkludert miljøkostnadene, ved vindkraftutbygginger – som inkluderer verdien av ulempene som utbyggingen og driften skaper. Det er også rimelig at lokalsamfunn som opplever ulemper blir kompensert for dem. Det er dessuten rimelig at lokalsamfunn som stiller sine naturressurser til rådighet for en nærings verdiskaping mottar deler av verdiskapingen. Dette er i tråd med gode norske tradisjoner for fordeling av ressurser og avveining av interesser. Slike tradisjoner har bidratt til balanse i fordeling av makt og ressurser, for eksempel mellom sentrum og periferi.

Forutsigbare ordninger som sikrer kompensasjon for ulempe og del av verdiskaping vil gi berørte lokalsamfunn riktige insentiver i deres vurderinger av potensielle utbygginger. Det vil også være et grunnlag for at vindkraftnæringen kan stå overfor riktige og forutsigbare rammevilkår. Det er naturlig å ta utgangspunkt i beskatningen av vannkraften, hvor produsentene er underlagt flere ordninger som kompenserer vertskommuner. Flere av disse ordningene kan tilpasses vindkraft. Samtidig er det relevante forskjeller mellom vind- og vannkraft som må tas med i vurderingen av dette.

Vindkraftnæringen betaler i dag ordinær selskapsskatt til staten samt en eventuell eiendomsskatt til vertskommunene. Eiendomsskatt er ingen energiskatt, men en alminnelig skatt på all fast eiendom.

Som for vannkraftsektoren er det for flere vindkraftkonsesjoner inngått såkalte utbyggingsavtaler med berørte kommuner. Med et skatte- og avgiftsregime som sikrer vertskommunene kompensasjon og del av verdiskapingen, er det grunn til å anta at behovet for slike avtaler vil bli redusert.

Hva bør komiteinnstillingen gi føringer for, som bør komme på plass i nær framtid?

Organisasjonene mener at komiteen kan gi regjeringen føringer om å komme tilbake til Stortinget med et konkret skatte- og avgiftsforslag som inneholder følgende elementer:

- En naturressursskatt må komme på plass for vindkraft, slik tilfellet allerede er for vannkraft. Det vil sikre vertskommuner og vertsfylker en andel av verdiskapingen. Ettersom naturressursskatten normalt trekkes krone-for-krone fra i den utregnede selskapsskatten, vil dette bare innebære en økonomisk omfordeling mellom staten og kommunesektoren.
 - Det må vurderes å holde naturressursskatten på vindkraft utenfor inntektsutjevningen i inntektssystemet. Hensikten er å bidra til sterkere sammenheng mellom kommuner/fylker hvor utbygging skjer og hvem som til slutt mottar skatteprovenyet. Hvis naturressursskatten på vindkraft kommer inn i inntektsutjevningssystemet, vil skattesvake kommuner i realiteten bare motta om lag 5 prosent av den betalte skatten på eget område, og intensjonen om naturressursskatten som insentiv til å oppnå lokal aksept utvannes kraftig.
- Næringen må også betale en miljøavgift (naturavgift e.l.) knyttet til ulempene for befolkning og miljø som virksomheten innebærer. Provenyet av denne avgiften bør komme som kompensasjon til de lokalsamfunnene som stiller sine naturressurser til disposisjon og opplever ulempene.
 - Ordningen bør forankres i konsesjonsvilkårene under energilovgivningen. Dette vil gi alle parter nødvendig forutsigbarhet og langsiktighet.

- Det må legges til rette for en videre konstruktiv dialog om hva som er et rimelig kompensasjonsnivå for vindkraftanlegg, samtidig som nivået ikke er til hinder for realisering av samfunnsøkonomisk gode prosjekter.
- Ordningen må være enkel, gi god oversikt over økonomien og ha lite potensial for tvister og konflikt. Organisasjonene anbefaler at avgiften knyttes til kraftproduksjonen.
- Ordningen må i sin helhet gå utenom inntektsutjevningen for å sikre at kommunen som har de faktiske ulempene kompenseres målrettet. Ettersom inntektene fra miljøavgiften skal dekke ulempene som lokalsamfunnet opplever, bør den heller ikke inngå i frie inntekter.

Hva vil måtte kreve mer langsiktig utredning?

Beskatningen av kraftproduksjon bør være mest mulig nøytral med hensyn til energibærer og teknologi, men vann- og vindkraft er i sin natur forskjellige, og det historiske bakteppet likeså. Vannkraftproduksjon fra anlegg over 10 000 kVA er underlagt et system med grunnrentebeskatning. Om det er, eller må forventes å bli en grunnrente i vindkraftnæringen er ikke opplagt. Dette bør vurderes nærmere i en utredning. Videre er det behov for en mer detaljert utredning av et system som gir bransjen trygghet for at bedriftsøkonomisk lønnsomme utbyggingsprosjekter også forblir lønnsomme etter en slik eventuell skatt. Det må være trygghet for at det kun er en eventuell «superprofitt» som beskattes. I likhet med det som gjelder for vanlig overskuddsskatt, skal ikke skatten gjøre samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter bedriftsøkonomisk ulønnsomme. Skatten skal heller ikke gjøre vindkraftprosjekter mindre lønnsomme enn det realisererte prosjekter som ikke utnytter grunnrente gjennomgående er. I tillegg må kommunesektorens andel av en slik skatt vurderes. Dette er ett av flere elementer for at vertskommunene skal få en del av verdiskapingen, som er basert på utnyttelse av den lokale naturressursen.

Bjørn Arild Gram

Styreleder KS

Øyvind Isachsen

Administrerende direktør Norwea

Vibeke Stjern

Styreleder LNVK

Knut Kroepelien

Administrerende direktør Energi Norge

Sigmund Lier

Styreleder NPK

og Naturressurskommunene

Cecilie Bjelland

Direktør Energi Samfunnsbedriftene

Hanne Alstrup Velure

Styreleder USS

Aud Hove

Styreleder Kraftfylka

Torfinn Opheim

Styreleder LVK